

9. SINIF COĞRAFYA COĞRAFYA BİLİMİNE GİRİŞ

Öğrenme Hedefi: Coğrafya biliminin tanımını, ilkelerini ve bölümlerini kavrar; doğa ve insan arasındaki etkileşimi videodaki "kodlar" eşliğinde analiz eder.

1. Coğrafya Nedir ve Nereden Gelir?

Coğrafya kelimesi, Eski Yunanca'da yer anlamına gelen '**Geo**' ve yazmak/betimlemek anlamına gelen '**Graphein**' kelimelerinin birleşmesiyle oluşmuştur. Bu kelimeyi tarihte ilk kullanan kişi **Eratosthenes**'tir. Coğrafya; insan ile doğal ortam arasındaki etkileşimi, bu etkileşimin sonuçlarını ve yeryüzündeki dağılışını inceleyen bir bilimdir.

2. Coğrafyanın Temel İlkeleri

- A) _____ İlkesi:** Coğrafyayı diğer bilimlerden ayıran en temel ilkedir. Olayların yeryüzünde nerede görüldüğünü açıklar.
- B) _____ İlkesi:** Coğrafi olayların nedenlerini ve bu nedenlerin doğurduğu sonuçları inceler.
- C) _____ İlkesi:** Coğrafi olayların birbirleriyle olan etkileşimini ve bağıını inceler.



Görsel 1: İnsanın doğal ortamla olan etkileşimi ve doğayı anlama çabası.

3. Coğrafya Bilimi Neden Önemlidir?

Öğrendiklerinden hareketle coğrafya biliminin hayatımızdaki önemini kendi cümlelerinle aşağıya açıkla.

Biliyor muydunuz?

Modern Coğrafyanın kurucuları; Fiziki coğrafyada **A. von Humboldt**, Beşeri coğrafyada ise **Carl Ritter** olarak kabul edilir.

COĞRAFYANIN BÖLÜMLERİ VE ALT DALLARI

FİZİKİ COĞRAFYA	BEŞERİ COĞRAFYA
<ul style="list-style-type: none">• Jeomorfoloji: Yer şekilleri bilimi.• Klimatoloji: İklim bilimi.• Hidroğrafya: Sular coğrafyası.• Biyocoğrafya: Canlılar coğrafyası.• Kartografya: Harita bilimi.• Matematik Coğrafya: Dünyanın şekli ve boyutları.	<ul style="list-style-type: none">• Nüfus Coğrafyası: Nüfus yapısı ve dağılışı.• Yerleşme Coğrafyası: Konutlar ve yerleşme tipleri.• Ekonomik Coğrafya: Tarım, sanayi, ticaret.• Siyasi Coğrafya: Devletler ve sınırlar.• Tarihi Coğrafya: Geçmişin coğrafyası.

Yapılandırılmış Notlar: Fiziki Coğrafya

Jeomorfoloji; dağ, ova ve plato gibi _____ oluşumunu inceler.

Klimatoloji; sıcaklık, basınç ve rüzgar gibi _____ elemanlarını inceler.

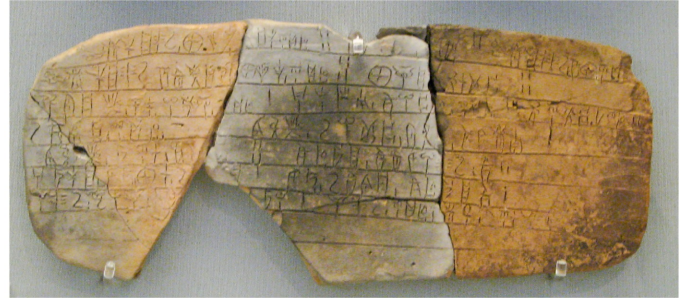
Beşeri Coğrafya Örnekleri

Çevrenizden beşeri coğrafyanın çalışma alanlarına (sanayi, turizm, tarım vb.) 3 örnek yazınız.

Sentez ve Değerlendirme

Doğa ile insanı nasıl uyumlu yaşatabiliriz?

Önerilerini aşağıya yaz.



Görsel 2: Tarihi coğrafya çalışmalarında kullanılan antik belgeler.

4. DOĞAL SİSTEMLER: MUHTEŞEM DÖRTLÜ

Yeryüzünü oluşturan dört temel ortam birbirleriyle sürekli etkileşim halindedir. Bu sistemlerin isimlerini ve içeriklerini boşluklara yazınız.

1. _____ (**Taş Küre**): Yer kabuğunu, kayaları ve toprakları kapsayan katmandır.

2. _____ (**Hava Küre**): Dünyayı çevreleyen gaz tabakasıdır. İklim olayları burada gerçekleşir.

3. _____ (**Su Küre**): Okyanuslar, denizler, akarsular ve yer altı sularının tamamıdır.

4. _____ (**Canlılar Küresi**): Diğer üç katman içerisinde yaşayan tüm canlıları kapsar.

5. COĞRAFYANIN YARDIMCI BİLİM DALLARI

Bilim Dalı	Coğrafyanın Hangi Dalına Yardımcı Olur?
Meteoroloji: (Hangi dala yardımcı olur?)	
Jeoloji / Pedoloji: (Hangi dala yardımcı olur?)	
Botanik / Zooloji: (Hangi dala yardımcı olur?)	
Limnoloji / Potamoloji: (Hangi dala yardımcı olur?)	
Demografi / İstatistik: (Hangi dala yardımcı olur?)	
Kodlama Alanı: Doğal sistemler arasındaki etkileşime çevrenden bir örnek vererek açıkla. (Örn: Yağmurun toprağa ve tarıma etkisi)	

9. SINIF COĞRAFYA COĞRAFYA BİLİMİNE GİRİŞ – CEVAP ANAHTARI

1. Coğrafyanın Temel İlkeleri (Sayfa 1)

- A) DAĞILIŞ:** Sadece coğrafyaya özgü olan ilkedir. Harita kullanımı bu ilkenin sonucudur. *Kod: 'Nerede?' sorusunun cevabı varsa dağılıştır.*
- B) NEDENSELLİK:** Coğrafi olayların neden-sonuç ilişkisini kurar. Niçin yağmur yağar? Neden deprem olur?
- C) KARŞILIKLI İLGI (BAĞLANTI):** Olayların birbirini nasıl etkilediğidir. (Örn: Yer şekillerinin ulaşım etkisi).

2. Coğrafyanın Bölümleri (Sayfa 2)

- **Jeomorfoloji:** Boşluğa "Yer Şekilleri" gelmelidir. Dağ, ova, plato oluşumlarını inceler.
- **Klimatoloji:** Boşluğa "İklim" gelmelidir. Atmosferdeki hava olaylarının uzun süreli ortalamasını alır.
- **Beşeri Coğrafya Örnekleri:** Sanayi tesislerinin konumu, İstanbul'un aldığı göçler, Çay tarımının yapıldığı alanlar.

3. Doğal Sistemler: Muhteşem Dörtlü (Sayfa 3)

- 1. LİTOSFER (Taş Küre):** Yer kabuğunun katı kısmıdır. Kayalar ve toprak bu sistemdedir.
- 2. ATMOSFER (Hava Küre):** Gazlardan oluşur. Canlılar için oksijen sağlar ve iklimi oluşturur.
- 3. HİDROSFER (Su Küre):** Yeryüzündeki tüm su varlığıdır. *Kod: Su hayattır, hidrosfer suyun adresidir.*
- 4. BİYOSFER (Canlılar Küresi):** Diğer üç sistemin kesiştiği, yaşamın olduğu alandır.

4. Coğrafyaya Yardımcı Bilim Dalları (Sayfa 3)

- **Meteoroloji:** Klimatoloji'ye (İklim Bilimi) veri sağlar.
- **Jeoloji / Pedoloji:** Jeomorfoloji'ye (Yer Şekilleri/Toprak) yardımcı olur.
- **Botanik / Zooloji:** Biyocoğrafya'nın (Canlılar Coğrafyası) temelidir.
- **Limnoloji / Potamoloji:** Hidroğrafya'nın (Sular Coğrafyası) alt dallarıdır (Göl/Akarsu).
- **Demografi / İstatistik:** Nüfus Coğrafyası'na nüfus verilerini sunar.

Kodlama Notu: Coğrafya, insan ile doğayı bir köprü gibi birbirine bağlar. Doğal sistemleri (Muhteşem Dörtlü) anlarsak, beşeri faaliyetlerimizi (Ekonomi, Yerleşme) daha sürdürülebilir hale getirebiliriz. Unutma; coğrafya sadece bir ders değil, yaşadığın dünyayı okuma sanatıdır!